

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTA OFICIALA A EPISCOPIEI ARADULUI

Redacția și Administrația
ARAD, STR. EMINESCU 18

APARE DUMINECA
Redactor: Pr. Ilarion V. Felea

ABONAMENTE:
Pentru : an 300 Lei; 6 luni 160 Lei

UN ORIZONT NOU

Războiul se apropie de sfârșit. Ura se va potoli, după acest sfârșit, colaborarea neamurilor își va relua firul întrerupt acum cinci ani, rănilor se vor vindeca și dintre ruine se va reconstrui o lume nouă. Aspectele ideologice ale acestei lumi noi încep să se arate tot mai deslășite, din ceața în care omenirea se mai sbate încă, desfigurată de setea răzbunării, înclătă în sânge și dogorită în focul măcelului.

De pe acum observăm, că omenirea caută temeiuri mai sigure pentru un viitor mai bun, pe care debunăseamă îl merită. Se și prevăd anumite schimbări în lume, care nu pot lăsa indiferentă Biserica noastră.

E adevărat că aceasta nu înseamnă amestecul Bisericii în politică. Ea stă mai presus de oricare ideologie politică. E și dăunător pentru prestigiul său, ca să-și schimbe părerile după împrejurările politice. E ridicolă, de pildă, situația unor ziaristi, care și-au întors acum chepenașul, după mersul vremilor. Acești bieți oameni, chinându-se ca să-și justifice atitudinea lor de până acum, se acuză, scuzându-se. Aceasta n-o poate face Biserica lui Hristos. Ea trebuie să rămână pe tradiționala-i poziție: Grijă pentru mântuirea vremelnică și veșnică a oamenilor. Fără niciun alt compromis. Aceasta e singura ei politică. Cu „politica” această creștină, nici nu ne pretăm la vitejia unora ca aceia care scuiă azi ceea ce au sărutat ieri, dar nici nu ne îngrijorăm prea mult de viitor, și mai vartos nu ne pierdem cumpătul. Lumea de mâine are nevoie de Biserica lui Hristos, care-i este necesară — mai mult decât oricând — pentru opera de reconstrucție spirituală de mâine. Căci Biserica este brațul mângăitor al Domnului Hristos, atât de trebuincios și pentru învingători și pentru învinși, brațul luminos care vrea să adune pe toți oamenii sub un singur scut ceresc: „Veniți către mine toți, cei osteniți și împovărați, și eu vă voi odihni pe voi” (Mat. 11, 28).

Ce se arată în zare pentru Biserica noastră și pentru noi, slujitorii ei? Un orizont nou. Unii îl văd tulbure. E adevărat că s'au produs unele schimbări. Dar Biserica stă mai presus de ele în atitudinea ei de mântuire și sfântire a neamului omenesc. Spre acest scop desigur că vom avea de susținut o luptă acerbă. Dar lupta oțelește.

Deocamdată s'a anunțat reactivarea Constituției din 1923. În art. 22 al acestei Constituții e scris că „Biserica ortodoxă română, fiind religia marelui majorității a Românilor este dominantă în Statul român... este și rămâne neatârnată de orice chiriarchie străină, păstrându-și însă, unitatea cu Biserica ecumenică a Răsăritului în privința dogmelor... Raporturile dintre diferite culte și Stat se vor stabili prin lege”. De fapt în 1928 a intrat în vigoare: „Legea pentru regimul general al Cultelor”, prin care s'a aplicat principiul constituțional că „libertatea conștiinței este absolută. Statul garantează tuturor cultelor o deopotrivă libertate și protecțiune, întrucât exercițiul lor nu aduc atingere ordinii publice, bunelor moravuri și legilor de organizare ale Statului” (art. 22). Rămâne, însă, de văzut, dacă acest articol nu va fi modificat.

Interpretarea libertății de conștiință în raport cu interesele Statului a determinat guvernarea trecută să oprească activitatea sectelor în genere, activitate pe care o considera ca dăunătoare unității sufletești a neamului. Și pe bună dreptate. Însă, cu toată buna sa intenție, nu cred să fi făcut un real serviciu Bisericii. Niciodată n'am crezut în eficacitatea jandarmului în chestiunile de conștiință. Aceasta nu se poate închide și lega în lanțuri. N'ajunge decât să facă martiri din niște oameni submediocri și să dea câștig cauzei lor. Se poate verifica acum ce a câștigat Biserica în urma închiderii adunărilor sectare. Nu poartă vina nici fostul guvern, nici Biserica. Ci această

măsură i-a îndârjit, mai mult, pe sectari, și le-a îngreunat apropierea de noi.

E aproape sigur că și în noua activitate a Constituției, art. 22 va rămâne nemodificat în ce privește libertatea conștiinței. Se va da slobozenie adunărilor sectare. Aceasta, însă, va prejudicia în primul rând unitatea sufletească a Neamului românesc. Căci noi nu putem privi chestiunile religioase întocmai ca Englezii sau ca Americanii, și ei Protestanții ca și sectele de acolo. Între ortodoxie și sectarism e prea mare prăpastia, pentru că cei ce privesc această chestiune să nu capete ameteală. Așa încât libertatea nelimitată a conștiinței, după socotința mea, este o pagubă pentru Statul nostru, în primul rând. Biserica ortodoxă nu va fi mai rău păgubită, pentru că, prin trecerea la sectari a ortodocșilor slabi în convingeri, ea s'a purificat de un balast nefolositor, dar mai vârtos se va întări prin lupta ce urmează s'o susțină în contra sectelor. În această privință a mintesc, numai, ce-a însemnat pentru confesiunea romano-apuseană, ruptura cu Protestantismul. Ea s'a recules din decadentă, trebuind să lupte pentru existență și influență (v. Istoria Bisericească Universală a lui Euseviu Popovici, vol. IV, pg. 87 sq). Desigur că au mai existat și motive pozitive, care au salvat acea confesiune tocmai atunci când se conta la prăbușirea ei iremediabilă.

Afară de aceasta, libertatea conștiinței, deschide un teren slobod de activitate a Bisericii între Evrei. Abrogarea legilor rassiste este o consecință firească a regimului actual. Doctrina creștină n'a admis niciodată rassismul, care este împotriva misiunii Bisericii lui Hristos de a cuprinde toate neamurile (Mt. 28, 19), fără deosebire (Colos. 3, 11), căci nu sângele, ci spiritul contează. Nu din opoziționism — dar, poate, cu puțină lipsă de modestie — amintesc că întotdeauna am repudiat rassismul (v. Pr. P. Bogdan: Viața în Hristos, pg. 176) și am militat în scris pentru apărarea evreilor încreștinați (v. Biserica și Școala, nr. 2 din 11 Ian. 1942, art. „O lămurire necesară“, reproduc și de „Glasul Monahilor“, nr. 655, din 1942), convins că aceasta este calea adevărată a Bisericii noastre. Și azi cred că ajustările după împrejurări nu servesc deloc prestigiului Bisericii ortodoxe, precum nu-i puteau servi nici în trecut.

Un orizont nou se deschide, prin evenimente de azi, înaintea noastră. Nu ne îngrijorează, cât ne îndeamnă la luptă. La luptă

pentru o mai mare glorie a lui Hristos. Suntem la o răspântie hotărâtoare. Vom fi oare vrednici de aceste vremuri mari?!

Presviterul B.

Creștinismul și gândirea umană

Lumea noastră — de astăzi ca și cea din toate vremile — este în așa fel organizată, încât, supusă unei analize minuțioase, îți face impresia, că nu este „nimic nou sub soare“, ci am fi expuși să trăim în același tempo, noi moderniștii secolului XX cu primitivii secolului I d. Hr., deși realitatea se prezintă cu totul altfel. Când este vorba de lumea vegetală sau animală nimic nu se schimbă, ci veșnic rămâne ceea ce a fost dela Creațiune.

Dar altfel se prezintă problema omului, care are în el tendința continuă și crescândă a progresului și a idealului. Se naște însă întrebarea, oare omul acesta emancipat al veacului nostru, care prin realizările sale a întrecut și pe cel „al luminilor“ — cel puțin de suprafață — este el altul: mai bun, mai curat și mai bogat sufletește decât cel din veacurile primare ale erei creștine? Și aici răspunsul multora dintre psihologi, sociologi și moraliști, ar esita ca să rostească nu „da“ pozitiv.

Într'adevăr, de atunci lumea s'a urcat mult pe scara tehnice și a civilizației. Tot atât de mult s'au scris: romane, drame, poezie și filosofie. Dar toată această trudă mintală n'a putut depăși sublimitatea evangheliei. Sistemele de gândire de 20 de veacuri se plimbă mereu prin fața noastră ca anotimpurile anului, devenind tot atât de banale ca și scurgere vremii sub forma ei de primăvară, vară, toamnă și iarnă. Mersul gândirii umane, fără a se avea la bază gândirea hristică care e asemenea unui ocean din care se nasc într'un fel râurile și fluviile și către care se întorc într'altfel, dar în mod sigur, indiferent de ruta ce apucă — este un non-senz. Gândirea omenească nu poate ieși din cercul mare al creștinismului, fiindcă atunci devine ipoteză, și ca orice ipoteză nu se încadrează în viață. Viață înseamnă trăire pe plan teandric. A scoate viața din creștinism înseamnă a despărți sufletul de corp, înseamnă coborîre în animalitate.

Gândirea sănătoasă nu face altceva decât adâncește problema vieții, așa cum țesătura combină firele pentru a scoate motivele dorite ale îmbrăcămintei.

Cunoaștem în gândirea umană secolul lui Petrice, Octavian August și Marcu Aureliu, ca mai apoi aceiași gândire să ia aspectul clasicismului, renașterii, romantismului și modernismului, ocolind peste tot concepția creștină asupra vieții. Fragmentar a fost

și ea întrebuințată — asta fără discuție — însă în mod sporadic și fără să i se arate izvorul.

O viață întreagă, anumiți gânditori cu nimb de „nemurire” au negat tot ce-a fost evanghelie și trăire în ea, ca mai apoi să-și plece genunchii și să-și împreune mâinele în fața aceluia ce este începutul vieții. Nietzsche, cutezătorul defăimător a tot cea fost viață alături de Hristos, protagonist al forței prin „Uebermensch”-ul și „Uebervolk”-ul său și dăltuitor a evangheliei personale „Also sprach Zarathustra”, termină toată această gândire libertină prin a chema preotul pe patul morții și odată cu el și ajutorul lui Dumnezeu. Voltaire, alături de Diderot, D'Alembert și ceilalți enciclopediști, cerea insistent strivirea bisericii (écrassez l' infame), pentru a accentua mai târziu că dacă nu există Dumnezeu ar trebui creat, iar mai apoi în ceasurile de liniște, la capătul tuturor aventurilor, să se roage în capela conacului său, care capelă purta inscripția: „Deo erexit Voltaire”.

Alți gânditori au formulat sisteme de morală, care puse în comparație cu învățătura Mântuitorului, rămân fără nicio importanță, putându-le socoti ca rămășițe ale unei lumi trufașe și libertine. N'am putea aplica aceleași calificative idealurilor de viață dinaintea lui Iisus, cari deși nu mai pot sta în fața unei judecăți sănătoase, totuși sunt încercări de evadare de pe planul biologic, pe cel spiritual, cum a fost concepția lui Zenon — cu morala onoarei — și a lui Seneca — cu morala cinică. —

Dar sistemele, evoluționist, empirist și mai ales utilitarist, lasă să se intrevadă o anemie spirituală, care duce la deposedarea omului de ceea ce e conștiință și muncă în cadrul creștinismului.

N'am vrea să fim înțeleși greșit, fiindcă nu aparținem nici uneia dintre gândirile extremiste, fie ea amelioristă sau degradaționistă. Ci doar simpli cronicari pe marginea gândirii umane în și 'n afară de creștinism. Și am mai vrea ca toată zidirea omenescă să fie convinsă că Evangelia lui Iisus este necesară întregului nostru sistem de viațuire, individual sau statal, contemplativ sau doctrinal. Am vrea ca afirmația lui Göthe: „progresele cultura spirituală ori cât de mult, crească științele în cât de largă extindere și adâncime, lărgescă-se spiritul omenesc ori cât va voi, nici odată el nu se va înălța peste sublimitatea și cultura morală a creștinismului, așa cum ea strălucește și luminează în Evanghelii”, — să fie o realitate și un adevăr de care să se convingă toți dăltuitorii de sisteme sociale, filosofice și literare.

Preot Ion I. Petrila

In caz de alarmă aeriană graba și lipsa de disciplină pot provoca mai multe accidente decât bombele avioanelor inamice.

„Mulțumiți pururea pentru toate”

Nu uităm să cerem, nu uităm să ne plângem, dar aproape totdeauna uităm să mulțumim. „Se spune că popoarele fericite n'au istorie. Eroare. Au și ele una, aceea a nerecunoștinții față de cel care le face fericite” (La Gorce).

E vorba despre nerecunoștința și mulțumirea față de Dumnezeu. Ar trebui să-l mulțumim „pururea și pentru toate” (Ef. 5, 20). Fiindcă, „Ce lucru ai pe care să nu-l fi primit?” (I. Cor. 4, 7).

Avem dela el bunuri naturale și supranaturale. Viața, existențe, chemarea din neființă, din neant, și grija lui Dumnezeu pentru această existență e primul dar natural. Trupul, acest minunat sistem de armătură (oasele), de tracțiune (mușchii), de comunicare (firele telefonice ale nervilor), de irigare (vinele) e al doilea dar și cea mai minunată invenție. „Inima, acționează cam zece litri de lichid pe minut. În douăzeci și patru de ore mișcă patrusprezece mil de litri. Înmulțit cu treisuteșezeci și cinci de zile, cu șaptezeci, optzeci de ani. Cel care a făcut mașinăria aceasta mică cât pumnul, trebuie să fi fost un mare artist”. (Dr. P. Demade). Sănătatea — alt dar. Un simplu cuvânt din patru silabe, care însă înseamnă biruința asupra mulțimilor de dușmani văzuți și nevăzuți, interni și externi. Înseamnă armonia tuturor organelor trupesti și sufletești. Cele cinci simțuri, sunt cei cinci talanți din parabolă. Urechea, pe care dacă ar fi avut-o Beethoven, poate că ar fi fost și mai genial. Ochiul, pentru a căruia dobândire Tobit, drept mulțumire a stat vreme multă prosternut cu fața la pământ. Dela cine altul, decât dela Dumnezeu, ai putea primi unelte ca acestea: imaginația, mai minunată decât filmul; memoria, mai la îndemână decât cartea și notițele; mintea despre care un nebun, într'un moment de luciditate a zis unul preot care făcea serviciul în ospiciu: „Vă dați seama ce înseamnă a nu fi internat ca și noi? Ați mulțumit vreodată lui Dumnezeu pentru că sunteți în toate mințile?”

Unde mai adaugi apoi celelalte daruri, supranaturale, care alături de cele naturale fericesc și fac să nu mai fie ființă ca omul pe pământ. Credința, de pildă: ce stâlp de putere sufletească! „Cum să poți trăi în pace, când nu știi nici de unde vine, nici unde mergi și nici ce-ai de făcut aici pe pământ?” (Jouffroy). Sau spovedania, taină în care Domnul Hristos, face ceea ce nu fac judecătorii pământești. Îți dă în mână, așa zicând, dosarul cu toate plesile de acuză a fărădelegilor tale, ca să le poți distruge înainte de a apărea în fața marelui Judecător.

După atâtea binecuvântări nu se poate să nu te minunezi cu vorbele unui mare cuvântător: „Doamne, nu știu dacă ești mulțumit cu mine; eu însă, sunt foarte îndestulat cu tine!” Nu se poate să nu te întrebi cu David: „...cu ce voi răsplăti Domnului, pentru toate câte mi-a făcut mie?” (Ps. 115, 3).

PR. GH. PERVA

Pentru păstrarea adevăratelor cântări bisericești

„Așezământul Sfintei Fecioare Maria“ de sub președinția de onoare a I. P. S. Patriarhul Nicodim, a adresat un apel tuturor cunoscătorilor și specialiștilor în cântarea bisericească, pentru ca să învețe pe toți bunii creștini frumoasele și sfintele noastre cântări bisericești.

Inițiativa unei susținute acțiuni pentru păstrarea și reînvierea muzicii bisericești e semn bucurător. Mai ales că astăzi muzica bisericească suferă influențe streine, cari fac ca melodia să nu mai fie aceeași pe care au cântat-o înaintașii noștri. O asemenea acțiune va readuce desigur la adevărata formă psaltică muzica noastră bisericească. Prin aceasta vom fi feriți, pe deoparte, de diversele influențe, care-i diminuează caracterul adevărat religios, iar pe de altă parte vom putea să ne creiem o muzică bisericească românească.

Ca pretutindeni în muzică, melodia bisericească are imprimată înrânsa nota specifică a neamului respectiv. Deși fiecare creștin este înfiorat de aceleași sentimente atunci când mulțumește lui Dumnezeu, sau când cere ajutor dela El, totuși este o diferență în felul de a spune aceste simțiminte. Omul are nota lui personală. Tot ceea ce el va face va purta caracterul felului său de a fi. În viața unui popor lucrurile se întâmplă așisderea. Caracterul specific al unui neam va fi imprimat în toate producțiile lui. Și desigur că specificul național se va vedea mai bine din literatura și muzica neamului.

Neamul românesc a fost întotdeauna religios. Credința lui i-a îndrumat pașii. Orice lucru făcea, orice activitate o începea și o urma în spiritul religiei. Mai presus de orice, neamul românesc a trăit prin și pentru religie.

Iată de ce credem că în muzica bisericească a neamului nostru a fost plămădit tot caracterul național. Poate niciun alt popor nu are o muzică bisericească mai specifică decât neamul românesc.

Se crede că muzica bisericească ortodoxă trebuie să aibă caracterul muzicii orientale și să fie, în consecință, una și aceeași pentru toți ortodocșii. Modesta noastră părere este însă alta. Să ni se ierte dacă vom afirma că muzica bisericească ortodoxă nu este universală, sau că nu trebuie să fie universalizată.*)

*) Desigur că aceasta e opinia autorului, ce nu angajează Redacția. Și așa suntem lipsiți de unitate în această privință. Nu e vorba de cadrul întregii Patriarhii, dar chiar Eparhiile își au specificul lor. Scopul însă este revenirea la o muzică psaltică unificată, purificată de „influențele care-i diminuează caracterul adevărat religios“. În ecumenicitatea ortodoxă aceste tendințe centrifugale sună fals. Specificul particular e destul de accentuat chiar fără să fie promovat în mod expres. Astfel am ajuns că Bisericile surori aproape nu se recunosc ca atare din cauza specificurilor locale.

Cu toate acestea, discuția rămâne deschisă, și ar putea continua, dar numai între specialiști. (Nota Redacției).

Credem, dimpotrivă, că și în muzica bisericească trebuie să se țină seama poporul care o execută. Nimeni nu ne va condamna dacă ne vom exprima sentimentele religioase românește. Ortodoxia nu impune o singură limbă în rânduielile bisericești. Și dacă limba în care se citește Evangelia în biserică este românească, de ce nu ar putea să fie și muzica, prin care credinciosul își arată dragostea către Dumnezeu, tot românească.

Gândul acesta, de a privi astfel muzica bisericească a isvorit în urma apelului lansat de „Așezământul Sfintei Fecioare Maria“. În acest apel s'a adus vorba și de legătura făcută cu cercurile ortodoxe din Constantinopol și Atena, pentru reînvierea muzicii religioase răsăritene.

Credem că ar fi mai bine, în scopul de a reînvi muzica religioasă, să se ducă o acțiune românească. Adunate melodiile bisericești din toate colțurile țării, s'ar putea găsi muzica ce ne reprezintă mai bine specificul nostru.

Muzica aceasta ar trebui învățată de fiecare român ortodox. Prin unirea tuturor în jurul Bisericii și muzicii religioase românești, se va stabili o legătură mai trainică între frați.

Mircea Emandi.

Despre ce să predicăm?

În *Dumineca după Înălțarea sf. Cruce* (17 Sept. 1944) vom vorbi despre LITURGHIA CATEHUMENILOR III: FERICIRILE ȘI IEȘIREA CU SF. EVANGHELIE.

Cântarea fericirilor, care urmează după ectenia cea mică în locul celui de al treilea antifon, ne transpune dintr'odată sub împărăția harului dobândit prin venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu. Mireasma lor duioasă ne arată de fapt, că vremea pășirii în lume a acestui Fiu s'a apropiat și că în curând vom auzi și Cuvântul Său mântuitor, prin care ni s'a deschis din nou porțile împărăției cerești, pierdute prin păcat. Tot ce se va cânta și se va plini de aci înainte la Liturgia catehumenilor, poartă pecetea acestei împărății cerești, pe care venirea și propovăduirea Mântuitorului nostru Iisus Hristos, a deschis-o din nou tuturor acelor cari vor crede și vor urma Cuvântului Său. Chiar și cântările profetice ale Vechiului Testament de aci înainte vor înceta, iar locul îl vor lua cântările duhovnicești, pe cari vederea acestei împărății cerești le-a deșteptat în suflete deodată cu venirea ei.

În fruntea acestor cântări ale împărăției Noului Așezământ, Biserica a așezat cele nouă fericiri, deoarece în cuprinsul lor Mântuitorul a stabilit însăși condițiile esențiale prin cari poate deveni cineva membru al noii împărății pe care El a venit să o

intemeieze în mijlocul întregii lumi. Aceste fericiri, rostite în predica de pe munte, cuprind în rezumat toate învățăturile de seamă pe cari Mântuitorul nostru Iisus Hristos le-a așezat la temelia dumnezeescului său așezământ, pentru ca din împlinirea lor să răsară pentru toți fericirea deplină pe care întreaga omenire o legase de apariția Lui aci pe pământ.

„Ferițiți sunt cei săraci cu duhul, că acela este împărăția cerurilor” sună cântarea celei dintâi fericiri. Ferițiți sunt adică aceia cari dându-și seama de sărăcia lor spirituală, fie că sunt bogați în averi pământești, fie că nu le au deloc, totuși se smeresc în fața Stăpânului ceresc și răvnesc întâi de toate comorile nepieritoare ale împărăției Sale. Unii ca aceștia, pentru sinceritatea și smerenia lor desăvârșită, vor și dobândi în adevăr împărăția cerurilor ale cărei porți ni le-a deschis din nou Fiul lui Dumnezeu.

„Ferițiți sunt cei ce plâng, că aceia se vor mângăia”, adică fericiți sunt în adevăr aceia cari, văzând răutatea lumii, se întristează și plâng, nu că ar avea ei înșiși anumite remușcări, ci pentru că această răutate ce-i înconjoară, îi fac să sufere și să doriască o lume mai bună în care răul să fie biruit. Unii ca aceștia vor afla însă deplină mângăiere în împărăția cerească pe care Fiul lui Dumnezeu a întemeiat-o prin venirea Lui, deoarece aci răul va fi învins, iar binele după care ei plâng acum va ieși în adevăr biruitor.

„Ferițiți sunt cei blânzi, că acela vor moșteni pământul”, adică fericiți sunt aceia cari au făcut din blândețe părghia propriei lor vieți. Unii ca aceștia nu urăsc pe nimeni și nu fac rău nimănui, nici chiar aceluia care le-a făcut lor vreun rău, deoarece ei știu că în împărăția cerească pe care Hristos a întemeiat-o mijlocul lumii, cei răi vor fi pierduți, iar moștenirea pământului o vor avea-o cei blânzi, adică aceia cari din blândețe au făcut armă chiar și împotriva răutății acestei lumi.

„Ferițiți sunt cei milostivi, că acela se vor milui”, adică fericiți sunt aceia cari practică în viața lor milostenia nefățărită cu toți aceia cari au nevoie de bunăvoința ei. Unii ca aceștia vor fi și ei miluiți la rândul lor de Domnul, deoarece milostenia făcută cu alții, au făcut-o pentru El însuși (Mt. 25,40).

„Ferițiți sunt cei curați cu inima, că acela vor vedea pe Dumnezeu”, adică fericiți sunt aceia a căror fapte de orice fel purced din curățenia unei inimi pe care nici o slăbiciune sau pornire oarecare n'a murdărit-o cu necurăția ei. O astfel de inimă se milostivește față de aproapele sau îl mângăie în ne-cazul lui, nu din vreun interes sau gând ascuns, ci dintr-o dragoste sinceră ce se știe dăruie cu totul pentru altul și pentru a face binele în chip desinteresat.

„Ferițiți sunt făcătorii de pace, că acela îi va numi dumnezeu”, adică fericiți sunt aceia

cari prin viața lor sunt solii adevărați ai păcii și înfrățirii tuturor în aceeaș neșovăitoare credință, în aceeaș nemărginită dragoste și în aceeaș neclintită nădejde în ajutorul ceresc. Unii ca aceștia, încopciindu-se prin lucrarea lor în marea operă a păcii pe care însuș Fiul lui Dumnezeu a adus-o pe pământ, se vor chema și ei în înțeles larg, fii ai lui Dumnezeu, adică se vor bucura și ei în veșnicia Lui de aceeaș dragoste și fericire ca și Fiul Său cel unul născut. *„Ferițiți sunt cei goniți pentru dreptate, că acela este împărăția cerurilor”*, adică fericiți sunt aceia cari pentru propovăduirea și înfăptuirea dreptății între oameni, îndură chiar și prigoana și batjocura altora, deoarece gândul este mai mult la cele cerești și veșnice, decât la cele pământești și trecătoare. Prin răbdarea lor, unii ca aceștia s'au și făcut părtași de împărăția lui Dumnezeu.

„Ferițiți veți fi când vă vor batjocori pre voi și vă vor goni și vor zice tot cuvântul rău în contra voastră, mințind pentru Mine. Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este la ceruri!”, sună cuvintele celei din urmă fericiri, prin care Mântuitorul a prezis soarta ce-i așteaptă pe cei ce vor crede în dumnezeirea Lui. Aceștia vor fi urâți, prigoniți și calomniați pentru numele Lui, dar cu cât mai aspră va fi pornirea împotriva lor, cu atât mai mult ei să se bucure și să se veseliască fără nici o sfială, deoarece, dacă aci pe pământ n'au avut plată dreaptă, o vor avea-o în chip nespus de mult sus în ceruri.

La intonarea ultimelor cuvinte ale celei din urmă fericiri, preotul deschide ușile împărătești, așa cum și prin venirea Mântuitorului s'au deschis din nou ușile cerești încuiate prin păcatul celui dintâi om, iar înaintea ochilor credincioșilor apare sf. Prestol cu toată măreția podoabelor prin cari credința și pietatea veacurilor au știut să împodobiască acest jertfelnic al legii celei noi. Când strana cântă *Mărire... și acum*, el face trei închinăciuni, apoi ia sf. Evanghelie cu amândouă mâinile și înconjurând sf. Masă iese din Altar prin ușa dinspre Miazănoapte, mergându-i înainte de obicei paraclisierul cu o lumânare aprinsă. Ajuns în fața sf. Altar, în dreptul ușilor împărătești, preotul se pleacă cu deosebită cu-cernicie și se roagă în taină ca *Domnul Dumnezeu, cel ce a așezat în cer cetele și oștile îngerilor și ale arhanghelilor spre slujba mării Sale, să facă ca împreună cu intrarea sa în Altar să fie și intrarea sfinților îngeri, cari împreună slujesc și măresc bună-tatea Lui*. Incredințat pe deplin că rugăciunea i-a fost auzită, el binecuvântă și zice: *„Binecuvântată este intrarea Sfinților Tăi, totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor”*. Sărută apoi sf. Evanghelie și merge în fața ușilor împărătești, iar când strana a terminat cântarea, înalță puțin sf. Evanghelie, făcând cu ea semnul sf. cruci și zicând: *„Înțelepciune, drepti!”* Intră apoi în sf. Altar și așează sf. Evanghelie pe

Prestol, în timp ce cântăreții cântă: „*Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos. Mântuiește-ne pre noi, Fiul lui Dumnezeu, cel ce ai înviat din morți, pre cei ce-Ți cântăm Ție, Aliluia*”.

Ieșirea aceasta a preotului, care poartă numirea de: „*ieșirea cea mică*” sau „*ieșirea cu sf. Evanghelie*”, are un tâlc deosebit în cuprinsul sf. noastre Liturghii. Ea închipuiește dumnezeiasca pășire a Mântuitorului Hristos în mijlocul lumii, pentru începerea mântuitoarei propoveduirii a Cuvântului Său dumnezeiesc. Sf. Evanghelie purtată de preot închipuie aci pe însuș Mântuitorul Hristos, iar lumânarea ce se duce înaintea ei înfățișează lumina adevărului evanghelic prin care lumea a fost scoasă din întunecul rătăcirii la calea cea adevărată, precum și pe sf. Ioan Botezătorul sau pe alți prooroci, cari prin lucrarea lor au pregătit calea pentru venirea în lume a Fiului lui Dumnezeu.

Rugăciunea tainică a preotului în fața sf. Altar este o pioasă cerere pentru trimiterea oștilor îngerești, cari să însoțiască intrarea lui în Altar și să slujască împreună cu el jertfa cea fără de sânge poruncită de Iisus.

Binecuvântarea și cuvintele preotului: „*Binecuvântată este intrarea sfinților Tăi...*”, exprimă deplina lui încredințare că rugăciunea i-a fost primită în fața Tronului ceresc și că cetele îngerești îl însoțesc de aci înainte în chip nevăzut la aducerea sf. jertfe.

Sărutarea sf. Evangheliei este semnul văzut al cinstei și al mulțumirii ce se cuvine Mântuitorului Hristos, pentru pășirea lui între noi spre a ne mântui de osânda păcatului. Prin cuvintele: „*Înțelepciune, drepti*” ni se aduce aminte că în fața noastră stă în sf. Evanghelie însăși „*Înțeleptunea lui Dumnezeu*” (Efes. 3,10), și de aceea se cuvine să stăm cuvințios și să ascultăm cu deosebită luare aminte cuvântul său mântuitor, ce ni se va ceti în curând din Apostol și Evanghelie. Cântarea „*Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos...*” este expresiunea de bucurie a întregii omeniri la vederea pășirii în lume a Mântuitorului mult așteptat, este strigătul de mulțumire că în sfârșit tot ce s'a prezis mai înainte s'a și împlinit prin venirea și începerea propoveduirii Cuvântului Său mântuitor.

Înțelegând deci în acest chip această ieșire cu sf. Evanghelie, ca și mireazum duioasă a celor nouă fericiri, să ne plecăm și noi întotdeauna în fața acestei mântuitoare pășiri a Fiului lui Dumnezeu între noi și să cădem cu toată smerenia credinței noastre la picioarele Lui, să-i ascultăm dumnezeescul său cuvânt ca și altădată cei de pe muntele fericirilor și să ne hotărâm a-l păzi neîncetat în viața noastră. La aceasta ne cheamă și mireazma cântării dela sfârșitul ieșirii cu sf. Evanghelie: „*Veniți să ne închinăm și să cădem la Hristos. Mântuiește-ne pre noi, Fiul lui Dumnezeu, cel ce ai înviat din morți, pre cei ce-Ți cântăm Ție. Aliluia!*”

T.

Cărți — Reviste

Charles Diehl: BIZANȚ, p. 407. Prețul?

Nu știu dacă i s'a mai făcut vreodată recensia aci. Dar chiar dacă i s'ar fi făcut, nu este superfluu să reamintim, azi, neîntrecuta splendoare a civilizației bizantine, care a dominat nu numai Orientul întreg, ci și Apusul, în Evul Mediu. Aceasta o afirmă, Ch. Diehl, bizantinologul învățat dublat de omul imparțial, carele nu uită de altfel să remarce și părțile slabe ale Bizanțului. El nu e ortodox ca religie, și nici oriental ca origine, ci un orientalist serios, care folosește cinstit documentele timpului.

Cartea are cinci părți în care autorul se ocupă cu a) Evoluția istoriei bizantine; apoi b) Cauzele măririi Bizanțului, între cari enumără și unitatea prin religia ortodoxă; apoi c) Cauzele decadenței sale, în care amintește și de loviturile date de Occidentul latin, celce a schimbat între altele misiunea unei cruciate într'o hrăpăreață cucerire a Constantinopolei. „In momentul când Bizanțul se apropia de clipa supremă, Occidentul se gândea mai puțin să-l apere decât să profite de strămătorarea lui pentru a-l cucerii... pentru a exploata economic imperiul, pentru a-l domina din punct de vedere religios” (pag. 304-305).

Mai interesantă e partea care se ocupă cu d) Civilizația bizantină și influența sa, prin „tradiția clasică”, de care apusenii, uitasează. Bibliotecile vestite ale împăraților, ale patriarhilor și ale multor învățați cuprindeau manuscrise vechi unice.

„Rasele Europei Orientale, spune Rambaud, nu ar cunoaște aproape nimic despre originile lor, dacă Bizanții n'ar fi luat seama de-a alcătui analele acestor barbari. Fără acel „Corpus historiae byzantinae”, obiect de atâta dispreț, fără Procopiu, fără Menandru, fără Teofan, fără Profiroghenitul, fără Leon Diacon și Cedrenos, ce ar ști de propria lor istorie Rușii, Ungurii, Sârbi, Croații, Bulgarii?” (pag. 347).

Tot astfel „literatura teologică a fost, măcar până în sec. XII cu mult superioară celei ce a produs Occidentul” (pag. 324). Aci numește pe Leonțiu din Bizanț, pe sf. Maxim Mărturisitorul, pe sf. Ioan Damaschinul, sf. Teodor Studitul, Fotie, Psellos, Nichita Acominatul, sf. Grigorie Palama, Nicolae Cavasilas etc. Apoi amintește despre unii „oratori admirabili, cu mult superiori, în cea mai mare parte predicatorilor occidentali din acel timp” (pag. 325). „Superioritatea incontestabilă ce teologia bizantină a avut-o asupra celei din Occident, a asigurat primei o influență asupra celelalte, dela Scott Eriugena — care traducea în sec. IX pe Dionisie Areopagitul și pe Maxim Mărturisitorul, — până la Pierre Lombard și Toma de Aquino care se inspira din sf. Ioan Damaschinul” (pag. 378-379). Despre iconografia bizantină are, iarăși, cuvinte de laudă (pag. 332).

În genere arta bizantină „n'a fost totuși o artă fără viață și monotonă, cum s'a crezut mult timp, incapabilă de evoluție și de originalitate” (pag. 335), ci ea a influențat Apusul până în Galia. „Tot ce noi știm despre industria bizantină, adeverește același caracter de splendoare; din atelierele sale a ieșit tot ceea ce Evul Mediu a cunoscut în materie de lux elegant și rafinat. Acestei superiorități materiale... i se adaugă și o superioritate intelectuală mai vădită încă... Pentru aceasta Bizanțul a făcut să se simtă în toată lumea Evului Mediu influența sa” (pag. 342-343). Mai ales în Italia s'a simțit această influență. „Roma însăși (pe la mijlocul sec. VII) era guvernată de papi greci sau sirieni, toată plină de călugări greci... era un oraș pe jumătate bizantin” (pag. 367). Astfel ajunse Occidentul să cunoască ideile lui Platon, și tot ei aduseră în Apus Umanismul. Renașterea datorează mult Bizanțului (pag. 379-380).

Partea din urmă, e) Moștenirea Bizanțului, ar merita să fie citată integral. Amintesc doar afirmația autorului că Bizanțul în politică a fost „campionul creștinătății contra Islamului”, iar în domeniul intelectual, „apărătorul civilizației contra barbariei” (pag. 381-382). „Biserica ortodoxă a adus servicii imense națiunilor creștine din Balcani... Sârbilor, Bulgarilor, Românilor aflați sub aceeași autoritate, le oferi, de asemeni, în comunitatea religioasă, azilul unde s'a păstrat naționalitatea lor” (pag. 387).

După ce ai citit o astfel de carte, îți dai seama de ce se spunea pe vremuri: „Ex oriente lux”. Cred că e bine să fie citită de noi pentru a ne întări conștiința despre superioritatea civilizației în care ne-am format. Dar e bine s'o citească și acei frați ai noștri pentru care noțiunea de „bizantin” e ceva demn de dispreț.

Presviterul R.

În „TELEGRAFUL ROMÂN”, nr. 36 din 3 Sept. a. c. I. P. S. Nicolae, Mitropolitul Ardealului, a dat o pastorală, în cuvinte alese de un cald patriotism și de o înțeleaptă grijă pentru viitorul Neamului, din care spicuim: „...Eu, iubiții mei fii sufletești, cunoscând că inima voastră e totdeauna îndreptată spre Ardealul rupt de nedreptatea dela Viena, am tălmăcit în tot timpul celor patru ani din urmă această simțire a voastră, cu toate opreliștele pe cari le puneau cei ce au hotărât-o. Încă dela Consiliul de Coroană din August 1940, când s'a hotărât să primim așa numitul arbitraj dela Viena, ca adecă Nemții și cu Italienii să spună ce să se întâmple cu Ardealul nostru eu m'am împotrivit cu toată hotărîrea, spunând că un neam, o nație ca a noastră nu se poate târgui cu pământul Țării sale. Iar după ce s'a cunoscut nedreptatea dela Viena, am declarat că împreună cu poporul ce-l păstoresc nu recunosc acea hotărîre și vom lupta cu orice mijloace ca ea să fie înlăturată.

Acest lucru l-am făcut neînterupt și cu orice prilej.

Azi ținta luptei noastre este ajunsă. *Ardealul va fi iarăși întreg al nostru*. Nici o graniță nefirească nu va mai despărți frații întreolaltă.

Aliații ne-au mai promis, iubiții mei, că *nu se vor amesteca în treburile dinlăuntru ale Țării noastre* și ne vor lăsa să ne conducem după voia noastră și după rânduielile ce ni le vom da noi. Deci ne vom putea păstra Statul nostru liber cu rânduielile lui, ne vom da legile pe care noi le vrem, ne vom păstra bunurile și obiceiurile noastre dela părinți, agoniseala noastră și credința noastră. *Dar pentru aceasta trebuie să vrem și noi să păstrăm toate rânduielile noastre cele bune*. Să avem în vedere, iubiții mei, numai interesele, tintele cele mari și binele neamului nostru. Să nu ne lăsăm ispititi de vorbe streine și de rânduieli cari se vor fi potrivit în alte țări, dar la noi nu. Să nu umblăm după răsturnări și împărecheri, căci în tulburarea ce s'ar naste, ar pescui dusmanii și neamul nostru și-ar pierde libertatea și puterea de-a se conduce de sine. Să ascultați de bărbatii de vază ai neamului, de autoritățile Statului, ca să nu se clinească ordinea. Mai presus de toate să stăm cu totii ca un zid în jurul Majestății Sale Regelui nostru Mihai I. care ne-a scos Țara la liman și care ne-o va feri și de aci înainte de orice bântuială și tulburare...”

„FOAIA DIECEZANA”, nr. 35 din 27 August a. c., a fost închinată împlinirii alor trei ani de păstorie a P. S. Episcopului Veniamin în Eparhia Caransebeșului. „Crescut de copil în tradiția și atmosfera bisericăască, iar din tinerețe aflându-mă ucenic în preajma scaunului mitropolitan din Sibiu, unde stăruiește umbra ocrotitoare a marelui Ierarh Andrei Șaguna, mă voi strădui să pun în lucrare experiența câștigată... și mă voi simți dator de a nu-mi mai aparține mie întru nimic, ci de a mă devota cu totul slujbei celei sfinte la care am fost chemat și ales”. Așa grăia Prea Sfințitul Veniamin acum trei ani înaintea colegiului Electoral. Și „Foia Diecezană” dovedește cu date, că s'a ținut de cuvânt.

În „TELEGRAFUL ROMÂN”, nr. 35 din 27 Aug. a. c., în art. „Teologie și filosofie”, pâr. diacon Dr. Em. Vasilescu, profesorul de Apologetică dela Academia Andreiană din Sibiu, și cunoscutul autor al cărților de preocupări filosofice creștine: „Răvna Casei Tale”, „Probleme de psihologie religioasă și filosofie morală”, și „Apologeti creștini”, se ocupă cu trebuința studiilor filosofice între studenții teologi. „În veacul nostru — veacul tuturor decepțiilor de pe urma prea marelui încrederi în puterile științei, veacul sguduiriilor apocaliptice produse de războaiele mondiale și crizele de tot felul — nevoia aceasta a crescut în chip considerabil, setea religioasă a credincioșilor surprinzând uneori chiar și pe păstorii de suflete.

Dar credincioșii cer astăzi clerului nu numai să le încălzească inimile cu sfaturi și încurajeri, ci să le lumineze mintea, să le explice adevărurile de credință, punându-le de acord cu gândirea, știința și viața modernă. Paralel cu înfripirea unei culturi superioare românești, cresc deci și exigențele intelectuale ale credincioșilor, care nu toți se pot mulțumi cu o catehizare elementară. Și cum filosofia, care a servit la formularea dogmelor creștine în epoca patristică, se dovedește și azi ca unul dintre cele mai utile instrumente pentru expunerea, aprofundarea și apărarea adevărurilor de credință, era firesc să se simtă din ce în ce mai mult nevoia intensificării preocupărilor filosofice printre clericii și teologii români. În continuare autorul justifică în amănunțime trebuința Psihologiei și a Sociologiei în învățământul teologic, care dealtfel s'au și pus în studiu la Academiiile teologice din Ardeal.

„RENAȘTEREA” dela Alba-Iulia, organul de dincoace al Eparhiei Clujului, salută venirea în Țara liberă a P. S. Nicolae Colan, în ziua de 21 August 1944, adevărat înaintea de desfășurarea ultimelor evenimente politice. Arătând apoi că prin marea sa lucrare creștinească și românească printre frații noștri înstrăinați, P. S. Sa „a fost stâlpul de foc care a încălzit și luminat sufletul ortodox și românesc în Transilvania de Nord, — „Renașterea” încheie: „Dumnezeu să ne ajute ca reîntoarcerea Prea Sfinției Voastre la Cluj, să fie liberă”.

„TIMPUL TRANSILVANIEI”, din 3 Sept. 1944, condusă cu multă râvnă și desinteresare, de dl director Ionel Filipaș și dl primredactor Dr. Ion I. Pogana, într'un frumos și variat sumar, amintește și unele aspecte dela pelerinajul de Sântămărie, dela Bodrog, prin: I. Felix Paltin, care insistă în special asupra serviciului sf. liturghii, săvârșită de P. S. Episcop Andrei, la sfârșitul căreia Prea sfinția Sa a vorbit despre adevărata pace. — „Fiți tari! Fiindcă oricât ar fi de mare dorința de pace, nu este pace unde nu este împlinirea legii și a poruncilor lui Dumnezeu... Ne întrebăm cu toții unde este pacea? În sf. biserică, unde sf. liturghie este o fântână cu izvor curat înviorător sufletului și trupului... Voiți pacea lui Hristos? Nu lipsiți dela sf. Liturghie”.

Într'un alt articol, de Vasile Mihalca: „La Mănaștirea Neamț — printre călugări și ostași” — se scrie printre altele: „Aici printre biserici, brazi, călugări și ostași, ești într'un fel de comuniune sublimă cu tot ce are mai pur și mai ideal sufletul românesc. Călugărul și ostașul, aceste două atitudini virile, pure și pline de jertfă de sine în fața vieții stau de pază neclintită în jurul existenței românești”.

Informațiuni

■ Serviciul sf. Liturghii la Catedrala ortodoxă română din Arad, se vor începe în Dumineci și sărbători la orele 10 dimineața.

■ Incepând de Luni, 4 Sept. a. c. „Telegraful Român” dela Sibiu apare zilnic, aducând știrile cele mai verificate și descifrând sensul național și creștin al marilor evenimente în desfășurare.

■ România revine la vechea sa Constituție democratică din 1923. Deci toate dispozițiile în contradicție cu Constituția Țării au fost abrogate.

■ Trupele Româno-sovietice au depășit Brașovul. Iar Armata Roșie dela sud a trecut Dunărea la Turnu-Severin în Iugoslavia pentru a face legătura cu forțele Marelui Tito.

■ Armatele anglo-americane se apropie de Rin. În unele locuri au trecut chiar frontiera germană. Acum începe lupta pentru „fortăreața Germaniei”.

Școala de Duminecă

38. Program pentru Dumineca 17 Sept. 1944.

1. *Rugăciune*: Tatăl nostru...
2. *Cântare comună*: Crucii Tale ne închinăm Stăpâne...
- 3—4. *Cetirea Evangheliei*: (Marcu 8, 34—9, 1) și *Apostolul* (Galateni 2, 16—20, zilei, cu tâlcuire).
5. *Cântare comună*: Mântuește, Doamne, poporul tău... (70 Cânt. rel. pag. 50).
6. *Cetire din V. T.*: Nașterea lui Samuil (Cartea I. Regilor c. 1).
7. *Povești morale*: Urmarea învățături... (Cartea înțel. lui Iisus Sirah c. 32).
8. *Intercalații*: Poezii rel. etc.
9. *Cântare comună*: Văzut-am lumina cea adevărată.
10. *Rugăciune*: Seara și dimineața... (Liturghier pg. 172).

(A se vedea „Instrucțiunile” din Nr. 1/1943). A.

Anunț

Direcțiunea Școlii Normale Ort. Rom. „Dimitrie Tichindeal”, aduce la cunoștința celor interesați că examenele de admitere în clasa I și clasa V-a se vor ține în perioada dela 15—30 Septembrie a. c. la o dată care va fi anunțată la timp.

Cei reușiți la examen cu media 7 (șapte) vor primi bursă.

Cereri de înscriere se fac la secretariatul școlii.